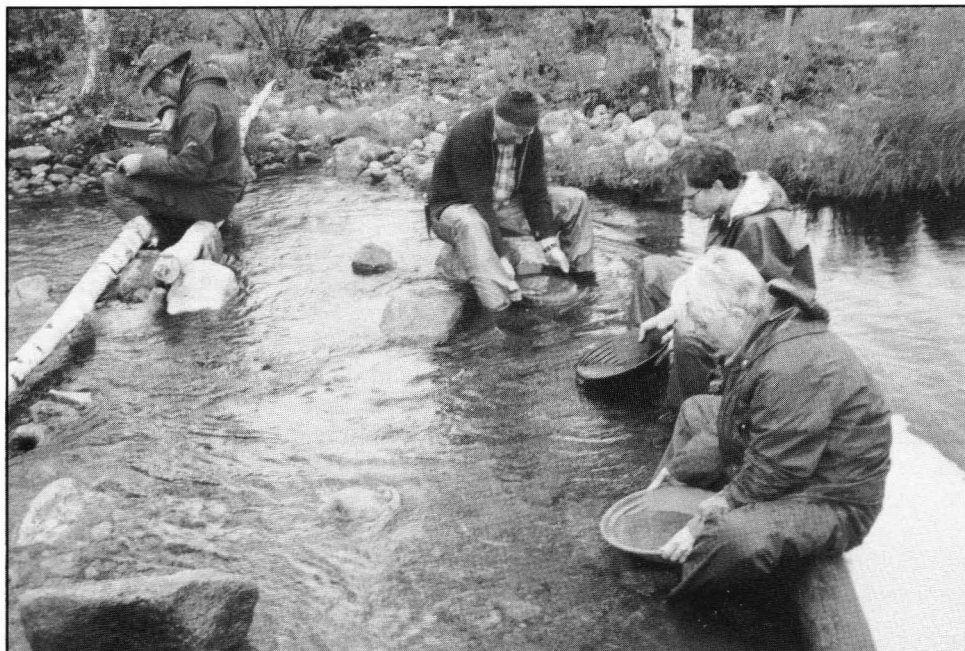

Tur til Svappa

Av Hans Balteskard

Vanlig gullfeber (oromania vulgaris). I bakgrunnen den hardt angrepne Hans Chr. Forsaa.

Ofoten Amatørgeologiske Forening er inne i sitt annet år. Styremøtene er få, de kollektive utskielser likeså; relativt anonymt utøver de anslagsvis 15 medlemmene sin noe uklare, om enn meget viktige virksomhet.

Ikke desto mindre startet 9 personer med 3 biler fra Narvik jernbanestasjon tidlig om morgenen den 10. august med kurs for Kiruna, etter at en del av de påmeldte dessverre hadde måttet avstå fra arrangementet. Kortesen tok en kort pause i Abisko, i håp om at noen fra den hyperaktive geologiforeningen i Harstad skulle dukke opp. Men dengang ei, og en time senere sto vi ansikt til ansikt med Dennis Holm-

berg i Kiruna.

Ekskursjonen hadde som viktigste mål mineralleting i Leveäniemigruva i Svappavaara, noen mil lenger østover. Vi hadde nemlig notert oss Dennis annonse i STEIN, og traff ham dessuten på steinmessa i Bardu 6. og 7. juli. Dennis er autorisert omviser i LKABs gruveområder.

For undertegnede – og sikkert også ekspedisjonens øvrige deltakere – kom

turens største opplevelse umiddelbart. Besøk i Dennis private mineralsamling. Denne finnes i skrånningen opp mot Kirunas store malmfjell; institusjonens yttervegger er innsatt med malmstøv – eksteriøret avgjort ikke imponerende. Dessuten, hva lokaliteten måtte ha å gjøre med Californias solsvidde busklandskap og/eller de glovarme vindene fra Mojaveørkenen, er og blir en gåte; stedet heter i alle fall High Chapparal. Navnet fikk meg umiddelbart til å tenke på artikler i STEIN fra San Diego County, Himalaya Mine m.m. så interessen var på topp da vi gikk inn.

Og vi ble overveldet av det vi fikk se. Mange av praktstoffene var store – i dobbel forstand! Trolig transportert i Dennis 1967 Volvo Amazon stasjonsvogn (med ny motor), som samlingens innehaver fremdeles kjører rundt i. Ikke alt var fra Nord-Sverige, naturligvis. Selv om de fleste av oss nok ikke har sett de store private samlinger som finnes lenger sør i landet, tar jeg neppe noen særlig stor risk ved å påstå at dette må være en av Nordens fineste mineralutstillinger. Selv blaserte forståsegpåere må her finne mye å glede seg over, tror jeg.

Resten av dagen var vi på jakt i varphögerna i Svappa, som Dennis uttalte det. For hel – eller halvprofesjonelle samlere er de ulike fosformineralene det mest attraktive i Leveäniemi. Særlig kuleformet strengitt, men det gikk også bra å finne rockbridgeitt, beraunitt og wavelitt. Hovedmalmen er martitt, som er betegnelsen for magnetitt som ved pseudomorfose har inntatt krystallformen til jernglans. Og den inneholder altså her fosfor. Iflg. Dennis er dette den beste – muligens den eneste lokalitet for en del fosfatmineraler i Europa i dag.

Vi kvartprofesjonelle koste oss minst like mye med den rikelige tilgang på zeolitter, selv om disse kanskje ikke regnes for å være sjeldne. Vi fant jo stilbitt, chabazitt og skolesitt. Plass vakker limonitt i kuleformede aggregater. En stoff med islandspat kombinert med stilbitt tror jeg vil bli bra i min egen beskjedne samling.

Området i Leveäniemi er to kvadratkilometer, med strenge bestemmelser vedrørende adgang og sikkerhet. Alt var tilrettelagt av Dennis som var med oss hele tiden, og dessuten en hyggelig kar. Og takk for det!

Etter en overskyet dag med jevnt småregn var det godt å krype inn i soveposene på campingplassen, der det forøvrig var nokså nødtørrt m.h.t. matlagingsmuligheter. Et minus, altså.

Dagen etter kjørte vi til Lannavaara, et avsides sted mellom Vittangi og Kare-suando. Men her – av alle steder – er det en utdanningsinstitusjon i gemmologi/geologi, der elevene kan gå i ett, to eller tre år. Avsluttende eksamen avlegges i London. Hovedlærer og sjef er Agne Söderström. Her er mineralsamling, og vi fikk omvisning i undervisningsrommene, med presentasjon av diverse instrumenter. Det selges også en god del utstyr for mineralsamlere.

Vi ble med på gullvasking for SEK 250 pro pers, og da fikk vi beholde vaskepannene. Til vaskestedet ble vi kjørt med en firehjuls Suzuki terrengmotersykel med store ballongdekk og en tilhenger med dekk av samme kaliber. Denne tok alle 9 passasjerene. Gullet i bekken er svært finkornet. Jeg kalte det støv, men ble umiddelbart satt på plass av Agne – vaskesjefen. Iflg. ham var forøvrig løsmassene fra nest siste istid, og det var 5-6 m ned til grunn. Man fant en knyttnevestor gull-

Kampen fortsetter. Fremst Astrid Paulsen. Deretter fra høyre Siv Jensen, Rita Eriksen og Stein Rørvik – Lødingens svar på Neumann.

klump ved århundreskiftet, og iflg. Agne er det også rubin og safir i de løse sedimentene. Men det fant ikke vi. Med et system av vaskerenner er det her mulig å livnære seg ved gullvasking, og dette foregår også et sted i nærheten. For å bringe de bitte små gullfragmentene fram i dagen kreves en viss prosedyre, som vi med vekslende hell prøvde oss på. Best var 16 årige Elisabeth, som fant ca 10 stk. Disse kunne vi beundre på bunnen av det delvis vannfylte reagensglasset hennes. Her var lupen grei å ha for hånden.

På hjemturen ble været verre, og tankene gikk til de tre som ble igjen for å plukke molter i den nordsvenske bushen. Etter å ha passert grensa tidligere på kvelden, forsøkte noen av oss med dårlig skjult grådighet vaskepanna i Urdalselva, i vill forhåpning om å finne et mer grovkornet gull i grusen fra Rombaksvinduets granitter og vertikaltstående prekambriske sedimenter. Denne gang med negativt utfall, dessverre.